

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 26ης Οκτωβρίου 2004

με την οποία μια συγκέντρωση κηρύσσεται συμβατή με την κοινή αγορά και τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

(Υπόθεση COMP/M.3216 — Oracle/PeopleSoft)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2004) 4217]

(Το κείμενο στην αγγλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2005/621/ΕΚ)

Στις 26 Οκτωβρίου 2004 η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση σχετικά με υπόθεση συγχώνευσης βάσει του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 της 21ης Δεκεμβρίου 1989 σχετικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 8 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού. Μια μη εμπιστευτική εκδοχή του πλήρους κειμένου της απόφασης στις αυθεντικές γλώσσες της υπόθεσης και στις γλώσσες εργασίας της Επιτροπής βρίσκεται στο δικτυακό τόπο της ΓΔ COMP στην ακόλουθη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

- (1) Στις 14 Οκτωβρίου, η Επιτροπή έλαβε κοινοποίηση, σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου (εφεξής «κανονισμός για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων»), ενός σχεδίου συγκέντρωσης με το οποίο η επιχείρηση Oracle Corporation (εφεξής «Oracle», ΗΠΑ) αποκτά, με την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, τον αποκλειστικό έλεγχο της επιχείρησης PeopleSoft Inc. (εφεξής «PeopleSoft», ΗΠΑ) μέσω δημόσιας εξαγοράς.
- (2) Στις 17 Νοεμβρίου 2003, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία που προβλέπεται από το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Ύστερα από ενδελεχή έλεγχο της συγκέντρωσης και των πιθανών αποτελεσμάτων της για τους πελάτες, τους ανταγωνιστές και άλλους παράγοντες των σχετικών αγορών, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 12 Μαρτίου 2003, κοινοποίηση αιτιάσεων στην Oracle, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων. Εκτιμούσε ότι η πράξη μπορούσε να δημιουργήσει δεσπόζουσα θέση με αποτέλεσμα την ουσιαστική νύδευση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην κοινή αγορά και τον ΕΟΧ. Πραγματοποιήθηκε ακρόαση στις Βρυξέλλες στις 31 Μαρτίου και την 1η Απριλίου 2004.
- (3) Στις 7 Απριλίου 2004, μετά την ακρόαση, η Επιτροπή απηύθυνε στην Oracle αίτημα βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, με το οποίο της ζητούσε να υποβάλει συμπληρωματικές πληροφορίες ώστε να λάβει απόφαση στηριζόμενη σε «ευρύτερο φάσμα γεγονότων». Ελλείψει απάντησης από την Oracle, η Επιτροπή ενέκρινε απόφαση βάσει του άρθρου 11 παράγραφος 5 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων στις 14 Απριλίου 2004 έτσι ώστε οι περίοδοι που καθορίζονται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων ανεστάλησαν από την ημερομηνία εκείνη. Κατόπιν της κοινοποίησης της απάντησης της Oracle στο αίτημα για την υποβολή πληροφοριών της Επιτροπής, οι προθεσμίες αυτές άρχισαν εκ νέου να υπολογίζονται στις 7 Οκτωβρίου 2004.
- (4) Παράλληλα με τη διαδικασία που κίνησε η Επιτροπή, την πράξη εξέταζαν επίσης οι αμερικανικές αρχές. Στις ΗΠΑ, πραγματοποιήθηκε δική ενώπιον του US District Court for the Northern District of California στο San Francisco (στο εξής «το δικαστήριο της Καλιφόρνια») και με τη δική

⁽¹⁾ ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1310/97 (ΕΕ L 180 της 9.7.1997, σ. 1).

εφεξής να αποκαλείται «η αμερικανική δίκη»). Η δίκη ξεκίνησε στις 7 Ιουνίου 2004. Το δικαστήριο της Καλιφόρνια αρνήθηκε να εκδώσει απόφαση σχετικά με την πράξη, στις 9 Σεπτεμβρίου 2004. Κατά τη διάρκεια της δίκης, δημοσιεύθηκαν στον τύπο και (εν μέρει) στην ιστοσελίδα του αμερικανικού υπουργείου δικαιοσύνης διάφορα έγγραφα των επιχειρήσεων σχετικά με την πράξη. Δημοσιεύθηκαν επίσης οι δηλώσεις 30 περίπου μαρτύρων κατά τη διάρκεια της δίκης. Η Επιτροπή περιέλαβε ορισμένες από τις αποδείξεις που παρουσιάστηκαν στη δίκη στην παρούσα απόφαση.

I. ΤΑ ΜΕΡΗ

- (5) Η Oracle είναι επιχείρηση της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες στο NASDAQ και ασκεί δραστηριότητες στον τομέα του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της κατασκευής και της διανομής λογισμικών εφαρμογών για επιχειρήσεις, λογισμικών βάσεων δεδομένων και εξυπηρετών εφαρμογών, καθώς και των σχετικών υπηρεσιών.
- (6) Η PeopleSoft είναι επιχείρηση οι μετοχές της οποίας είναι εισηγμένες στο NASDAQ που δραστηριοποιείται στο σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την κατασκευή και διανομή λογισμικών εφαρμογών για επιχειρήσεις και σχετικών υπηρεσιών. Τον Ιούλιο του 2003, η PeopleSoft απέκτησε τον έλεγχο της J.D.Edwards (εφεξής «JD Edwards»), μιας αμερικανικής επιχείρησης που δραστηριοποιείται επίσης στον χώρο του λογισμικού.

II. Η ΠΡΑΞΗ

- (7) Η κοινοποιηθείσα πράξη συνίσταται σε δημόσια προσφορά για όλο το υπόλοιπο μετοχικό κεφάλαιο της PeopleSoft. Η Oracle ξεκίνησε την προσφορά για δημόσια εξαγορά στις 9 Ιουνίου 2003. Η ημερομηνία λήξης της προσφοράς παρατάθηκε επανειλημμένα από την Oracle. Η προσφορά περιλαμβάνει επίσης τις κοινές μετοχές που εκδόθηκαν από την PeopleSoft με την ευκαιρία της εξαγοράς της JD Edwards. Η προσφορά αμφισβητείται από την PeopleSoft και δεν στηρίζεται από το διοικητικό της συμβούλιο.

III. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Λύσεις ή λογισμικά αιχμής για θέματα ανθρώπινων πόρων και συστήματα χρηματοδοτικής διαχείρισης

- (8) Τόσο η Oracle όσο και η PeopleSoft είναι πωλητές λογισμικών για επιχειρήσεις (εφεξής «EAS»). Τα EAS είναι τα λογισμικά που στηρίζουν τις ζωτικές λειτουργίες της επιχείρησης, που είναι απαραίτητα για την αποτελεσματική διαχείριση της δραστηριότητας στο επίπεδο της εταιρείας στο σύνολό της ή μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας, για παράδειγμα της χρηματοδοτικής διαχείρισης της επιχείρησης, του αυτοματισμού των πωλήσεων και της εμπορίας των δραστηριοτήτων της, ή ακόμη της διαχείρισης των πόρων που συνδέονται με τα επιχειρηματικά σχέδια. Τα EAS που διατίθενται εμπορικά «κατά παραγγελία» αναφέρονται ως «πακέτα» λογισμικού, ώστε να διακρίνονται από τα τυποποιημένα λογισμικά που πληρούν τις ίδιες λειτουργίες ως συνολικές εφαρμογές, αλλά αναπτύσσονται στο εσωτερικό μιας επιχείρησης ή με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων.

κού, ώστε να διακρίνονται από τα τυποποιημένα λογισμικά που πληρούν τις ίδιες λειτουργίες ως συνολικές εφαρμογές, αλλά αναπτύσσονται στο εσωτερικό μιας επιχείρησης ή με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων.

- (9) Συνήθως, η βιομηχανία εντάσσει τα EAS σε κατηγορίες με λειτουργικότητα για παρόμοιους σκοπούς. Οι σχετικές κατηγορίες για την παρούσα πράξη είναι τα συστήματα χρηματοδοτικής διαχείρισης (εφεξής «FMS») και ανθρώπινων πόρων (εφεξής «HR»), μαζί με το σχεδιασμό των επιχειρηματικών πόρων (εφεξής «ERP»). Το σύνολο FMS περιλαμβάνει λογισμικό για λογιστικά θέματα, σχεδιασμό και κατάρτιση ισολογισμού, υποβολή εκθέσεων, διαχείριση χρονοδιαγραμμάτων και δαπανών καθώς και την αλυσίδα χρηματοδοτικής στήριξης, ενώ το σύνολο HR συνδυάζει λογισμικό για προσωπικά στοιχεία, τη διαχείριση της μισθοδοσίας και των παροχών. Άλλοι πυλώνες των λογισμικών EAS είναι η διαχείριση των σχέσεων με πελάτες (εφεξής «CRM») και η διαχείριση της αλυσίδας προμηθειών (εφεξής «SCM»).
- (10) Η Επιτροπή θεώρησε ότι οι σχετικές αγορές προϊόντων για την αξιολόγηση της παρούσας πράξης είναι οι αγορές λογισμικού αιχμής FMS και HR. Δεδομένου ότι οι εφαρμογές HR και FMS δεν μπορούν να υποκατασταθούν από την πλευρά των αγοραστών, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρόκειται για δυο διαφορετικές αγορές. Οι εφαρμογές λογισμικών αιχμής FMS και HR εξυπηρετούν τις ανάγκες μεγάλων και πολύπλοκων επιχειρήσεων οι οποίες χρειάζονται λογισμικό και συνοδευτικές υπηρεσίες ιδιαίτερα υψηλών προδιαγραφών σε ό,τι αφορά, μεταξύ άλλων, τη κλιμακοθετησιμότητα, τη διαμορφωσιμότητα, την εξειδίκευση, την τιμολόγηση, την αξιοπιστία και την ποιότητα του λογισμικού και της αναγνώρισης μάρκας του πωλητή.
- (11) Η έρευνα της αγοράς έδειξε ότι τα χαρακτηριστικά των λογισμικών αιχμής HR και FMS είναι διαφορετικά από τα αντίστοιχα προϊόντα για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Γενικά, οι λύσεις λογισμικών αιχμής είναι πιο πολύπλοκες, προσφέρουν μεγαλύτερη λειτουργικότητα, στηρίζουν περισσότερους χρήστες (συνολικά όσο και σε ό,τι αφορά τους ανταγωνιστές) είναι πολύ δαπανηρότερες (από δύο έως πέντε φορές περισσότερο) και έχουν μεγαλύτερο κόστος εγκατάστασης σε σχέση με το λογισμικό για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Τα λογισμικά αιχμής HR και FMS έχουν μεγαλύτερο εύρος οριζόντιας λειτουργικότητας και μεγαλύτερο βάθος κάθετης λειτουργικότητας. Το λογισμικό αιχμής πρέπει να στηρίζει υψηλούς όγκους χρηστών (για παράδειγμα ταυτόχρονα 30 000 υπαλλήλους που να χρησιμοποιούν online τερματικά) και υψηλούς όγκους πράξεων και συνεπώς να διαθέτουν πολύ υψηλό βαθμό κλιμακοθετησιμότητας. Τα προϊόντα για τις μεσαίες επιχειρήσεις περιορίζονται σε μερικές εκατοντάδες χρηστών. Τα λογισμικά αιχμής HR και FMS ταιριάζουν με τα πολύπλοκα οργανωτικά σχήματα πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Σε ό,τι αφορά τη δραστηριότητά τους, οι μεγάλοι και πολύπλοκοι οργανισμοί χρησιμοποιούν συνήθως πολλά τμήματα όταν για την ανάλογη δραστηριότητα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν έναν ή μερικούς υπαλλήλους.

- (12) Τα λογισμικά αιχμής HR και FMS πρέπει να πληρούν τις νομικές απαιτήσεις και τους λογιστικούς κανόνες των κυριότερων οικονομικών ζωνών και δικαστικών επικρατειών (για παράδειγμα US-GAAP, τα ΔΛΠ και άλλα εθνικά συστήματα). Στο πλαίσιο αυτό, οι μεγάλες και πολύπλοκες εταιρικές λύσεις τείνουν να στηρίζουν ταυτόχρονα ή σε σχεδόν πραγματικό χρόνο πολλαπλές περιοχές και διαφορετικά νομίσματα. Οι λύσεις αυτές θα πρέπει, τουλάχιστον, να παρέχουν στις μεγάλες επιχειρήσεις μηχανισμούς που να τους επιτρέπουν να διαχειρίζονται στις διαφορές αυτές με ελάχιστη προσπάθεια. Επιπλέον, οι εφαρμογές για τις μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να υποστηρίζουν ταυτόχρονα περισσότερες γλώσσες ακόμη και στην ίδια τοποθεσία, περιλαμβανομένων ορισμένων φορών της ιαπωνικής και της κινεζικής γλώσσας. Οι λύσεις για τις μεσαίες επιχειρήσεις μεγιστοποιούνται ενώπι της χρήσης τους σε μια συγκεκριμένη οικονομική περιοχή και, συνεπώς, προσφέρουν συχνά πολύ λιγότερες εναλλακτικές λύσεις γλωσσικής και γεωγραφικής συνδρομής.
- (13) Το υψηλό επίπεδο υποστήριξης και συντήρησης του προϊόντος ενθαρρύνει τις μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις να επιλέγουν προϊόντα EAS και αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό των λύσεων λογισμικών αιχμής HR και FMS σε σχέση με τις μεσαίες επιχειρήσεις και την ικανοποίηση των αναγκών ενός πελάτη από το χώρο αυτό. Τα συστήματα για μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις θα πρέπει να λάβουν υπόψη την επίδραση από την κάλυψη «24 ώρες το 24ωρο, επτά ημέρες την εβδομάδα» που απαιτούν οι επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο ώστε να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν. Για τις μεσαίες επιχειρήσεις, συνήθως, μια κεντρική μονάδα στις ΗΠΑ ή την Ευρώπη συνδέεται με μικρότερα γραφεία πώλησης στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.
- (14) Η βασική αρχιτεκτονική των λύσεων αιχμής είναι θεμελιωδώς διαφορετική από αυτή των προϊόντων για τις μεσαίες επιχειρήσεις. Συχνά, μόνο μια ιδιαίτερα πολύπλοκη αρχιτεκτονική μπορεί να επιτύχει το επίπεδο που χρειάζεται για τις λύσεις αιχμής EAS.
- (15) Οι λύσεις για τις μεσαίες επιχειρήσεις συνήθως έχουν απλούστερες διεπαφές, ή απλούστερες APIs (διεπαφές προγραμματισμού εφαρμογών), γεγονός που καθιστά ευκολότερη την ενσωμάτωσή τους με απλό τρόπο με άλλα λογισμικά και άλλες λύσεις μικρότερης κλίμακας, αλλά αφήνει μικρό περιθώριο για την άμεση αναβάθμιση της λειτουργικότητας του λογισμικού. Τα λογισμικά αιχμής τείνουν να έχουν πολύπλοκες και ιδιαίτερες APIs που επιτρέπουν πλήρη και πολύπλοκη ενσωμάτωση με άλλα λογισμικά μεγάλης κλίμακας και προσθέτουν λειτουργικότητα ώστε να προσφέρουν τις ζητούμενες λύσεις αλλά και να στηρίξουν πολλαπλές γλώσσες προγραμματισμού.
- (16) Οι έρευνες της Επιτροπής έδειξαν επίσης ότι τα λογισμικά αιχμής ή που λύνουν συγκεκριμένα προβλήματα, οι υπηρεσίες εξωπορισμού λογισμικού HR, οι υπηρεσίες ενσωμάτωσης συστημάτων και τα σχετικά λογισμικά (που είναι ήδη εγκατεστημένα σε πελάτες) δεν παρουσιάζουν περιορισμούς του ανταγωνισμού έναντι μικρής αλλά όχι μεταβα-
- τικής αύξησης της τιμής του λογισμικού αιχμής, και συνεπώς όλα αυτά τα προϊόντα/υπηρεσίες δεν εμπίπτουν στη σχετική αγορά.
- Μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις ως πελάτες*
- (17) Τις λύσεις λογισμικού αιχμής HR και FMS αγοράζουν συνήθως πολύπλοκοι οργανισμοί/εταιρείες που έχουν ιδιαίτερο επίπεδο λειτουργικών αναγκών, και αναμένουν υψηλά πρότυπα ως προς τις επιδόσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα παράλληλα με συνεχή διαθεσιμότητα και συνοδευτικές υπηρεσίες.
- (18) Συνεπώς, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι υπάρχουν διαφορετικές σχετικές αγορές προϊόντων για λύσεις αιχμής FMS και HR, για τις μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις.
- Πωλητές λογισμικών αιχμής HR και FMS*
- (19) Ακόμη, η Επιτροπή καθόρισε ποιοί είναι οι πωλητές λογισμικών αιχμής FMS και HR. Αυτοί είναι που θα ασκήσουν ανταγωνιστικές πιέσεις στη συγκεντρωμένη οντότητα Oracle/PeopleSoft στις εν λόγω αγορές.
- (20) Η Επιτροπή καθόρισε τη λίστα των συγκεκριμένων προμηθευτών εξετάζοντας τις προσκλήσεις υποβολής προσφορών των μεγάλων επιχειρήσεων που χρειάζονταν πολύπλοκες λειτουργικότητες στον τομέα των εφαρμογών HR και FMS, στις οποίες ανταποκρίθηκαν οι εν λόγω προμηθευτές. Ωστόσο, φαίνεται δύσκολο να χαραχθεί μια διαχωριστική γραμμή μεταξύ των πελατών στη βάση της πολυπλοκότητας των αναγκών τους και συνεπώς μεταξύ πελατών εφαρμογών λογισμικού που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες μεγάλων και πολύπλοκων επιχειρήσεων και εφαρμογών για τους πελάτες μεσαίου μεγέθους. Προκειμένου να προβεί στην εξέτασή της, η Επιτροπή χρησιμοποίησε ενδεικτικές τιμές για να περιγράψει αυτούς τους πελάτες καθώς και τις πράξεις σχετικά με τις εν λόγω εφαρμογές λογισμικού.
- (21) Ως ενδεικτική τιμή για την «πολυπλοκότητα» των απαιτήσεων τέτοιων μεγάλων οργανισμών, η Επιτροπή θεώρησε κατάλληλη την τιμή του 1 εκατ. ευρώ. Η τιμή αυτή φαίνεται να αποτελεί μια ένδειξη ότι τέτοιες προσφορές γίνονται για λύσεις αιχμής που αγοράζονται από μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις ακόμη και αν αυτό δεν σημαίνει ότι οι προσφορές σε μεμονωμένες περιπτώσεις κάτω από την τιμή αυτή ίσως δεν περιλαμβάνουν λύσεις αιχμής FMS και HR. Ωστόσο, για άδεια που κοστίζει άνω του 1 εκατ. ευρώ μπορεί να θεωρηθεί ότι οποιοσδήποτε κερδίζει τη σχετική προσφορά πάνω από το όριο αυτό για εφαρμογές στον τομέα HR και FMS μπορεί να θεωρηθεί ως προμηθευτής λύσεων αιχμής FMS και HR. Η Επιτροπή συμπλήρωσε περαιτέρω το όριο αυτό καθορίζοντας τις μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις ως πελάτες. Η έρευνα αγοράς έδειξε ότι τα όρια 10 000 υπαλλήλων ή εσόδων άνω του 1 δισεκατ. ευρώ μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλα για το χονδρικό χαρακτηρισμό των μεγάλων και πολύπλοκων επιχειρήσεων. Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η συμπληρωματικότητα των συγκεκριμένων προσεγγίσεων μπορεί να αποτελέσει πρόκριμα ώστε να αξιολογηθεί αν οι προσφορές αφορούν λογισμικά αιχμής για μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις.

- (22) Με τη βοήθεια των συγκεκριμένων ενδεικτικών μεταβλητών, η Επιτροπή ανέλυσε τις προσφορές στις οποίες συμμετείχαν πωλητές EAS τα έτη 2001 και 2002 καθώς και τις προσφορές που υπέβαλε η Oracle ανταποκρινόμενη στο αίτημα της Επιτροπής για πληροφορίες μετά την προφορική ακρόαση. Η Επιτροπή ανέλυσε περαιτέρω έγγραφα σχετικά με προσφορές από την αμερικανική δίκη ώστε να καθορίσει ποιοι είναι οι προμηθευτές τέτοιων λογισμικών.
- (23) Βάσει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή συμπέρανε ότι στις αγορές για λογισμικά αιχμής FMS και HR για μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις, η Oracle, η PeopleSoft και η SAP είναι οι κυριότεροι παράγοντες. Καθένας από τους παράγοντες αυτούς υπέβαλε τουλάχιστον 50-100 προσφορές κατά τη διετή περίοδο που χρησιμοποιήθηκε για την ενδεικτική αξιολόγηση για λογισμικά αιχμής που απευθύνονται σε μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις (δηλαδή επιχειρήσεις με περισσότερους από 10 000 υπαλλήλους και έσοδα άνω του 1 δισεκατ. ευρώ). Ωστόσο, τα στοιχεία της Επιτροπής και αυτά που υπέβαλε η Oracle δείχνουν ότι περιστασιακά υποβάλλονται προσφορές για λύσεις αιχμής FMS και HR και από άλλους παράγοντες προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες μεγάλων και πολύπλοκων επιχειρήσεων. Τέτοιοι άλλοι πωλητές λογισμικών αιχμής HR ή/και FMS είναι: η Lawson, η Intentionia, η IFS, η QAD και η Microsoft. Μολονότι οι εν λόγω πωλητές κέρδισαν περιορισμένο μόνο αριθμό προσφορών, ήταν είτε υποψήφιοι για λογισμικά αιχμής FMS και HR είτε συμμετείχαν σε προσφορές για άδειες ή αξία των οποίων υπερέβαινε το 1 εκατ. ευρώ σε περισσότερες προσφορές.
- (24) Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία της Oracle για τις προσφορές της, καθώς και άλλες δυο βάσεις δεδομένων από την αμερικανική δίκη, η Επιτροπή πρόεβη σε περαιτέρω οικονομική ανάλυση ώστε να ερευνηθεί αν τα στοιχεία αυτά έδειχναν κάποια διαφορά στη συμπεριφορά της Oracle ως προς τις προσφορές ανάλογα με την ταυτότητα των ανταγωνιστών της στον τελικό γύρο προσφορών. Αν αποδεικνυόταν ότι η Oracle είχε γενικά την τάση να προτείνει επιθετικότερες εκπτώσεις όταν ήταν παρούσες η SAP ή η PeopleSoft αντί για άλλους ανταγωνιστές στον τελικό γύρο, αυτό θα αποτελούσε έμμεση απόδειξη για το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός ασκείται κυρίως μεταξύ των τριών μεγάλων προμηθευτών λογισμικού, και ότι μόνο η Oracle, η SAP και η PeopleSoft παρέχουν λογισμικά αιχμής FMS και HR που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των μεγάλων και πολύπλοκων επιχειρήσεων. Η ανάλυση αυτή έδειξε ότι, στα τρία σύνολα δεδομένων, δεν παρατηρήθηκε ουσιώδης διαφορά μεταξύ της συμπεριφοράς της Oracle όταν ανταγωνιζόταν την SAP και την PeopleSoft και της συμπεριφοράς της έναντι άλλων υποψηφίων. Αυτό ισχύει ακόμη και αν επικεντρωθεί η έρευνα σε μεγάλες συμφωνίες.
- (25) Η Επιτροπή ανέλυσε περαιτέρω τις δυνατότητες και το εύρος των λογισμικών FMS και HR των άλλων πωλητών, δηλαδή της Lawson, της Intentionia, της IFS, της QAD και της Microsoft. Ειδικότερα με βάση τα στοιχεία που εξήχθησαν από την αμερικανική δίκη στο Σαν Φραντζίσκο, η Επιτροπή συμπέρανε ότι, παρά τους περιορισμούς στην προσφορά προϊόντων καθενός από τους πωλητές σε αντίθεση με την Oracle, την PeopleSoft και την SAP ως προς τα λογισμικά αιχμής HR και FMS, κάθε ένας έχει πολυάριθμους πελάτες στο πεδίο των HR και FMS που μπορούν να θεωρηθούν μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις. Οι πωλητές αυτοί μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους τουλάχιστον κάθετα όπου εξειδικεύεται ο καθένας.
- (26) Η σχετική αγορά προϊόντων είναι συνεπώς, αντίστοιχα, οι λύσεις αιχμής FMS και HR για μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις. Οι κύριοι παράγοντες στις αγορές αυτές είναι η SAP, η Oracle και η PeopleSoft. Ωστόσο, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι και πολυάριθμοι άλλοι πωλητές μπορούν να αντιπροσωπεύσουν περιοριστικό ανταγωνισμό έναντι της Oracle, της PeopleSoft και της SAP, τουλάχιστον στην κάθετη διάρθρωση όπου δραστηριοποιούνται και δεν μπορούν να αποκλειστούν από τις αγορές για εφαρμογές αιχμής FMS και HR. Για τους σκοπούς της παρούσας πράξης, η Lawson, η Intentionia, η IFS και η Microsoft θα πρέπει να θεωρηθούν πωλητές εφαρμογών αιχμής FMS και HR και η QAD θα πρέπει να θεωρηθεί πωλητής μόνο για λύσεις αιχμής FMS.
- Αγορά λύσεων ή λογισμικών HR και FMS για τις μεσαίες επιχειρήσεις**
- (27) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η αγορά για εφαρμογές λογισμικού μεσαίων επιχειρήσεων (με ετήσια έσοδα μεταξύ 30 εκατ. ευρώ και 1 δισεκατ. ευρώ) αποτελεί χωριστή αγορά από τις αγορές λύσεων αιχμής FMS και HR, και πιθανώς και από τις αγορές για εφαρμογές για μικρές επιχειρήσεις (επιχειρήσεις με έσοδα κάτω από 30 εκατ. ευρώ). Οι εφαρμογές που καλύπτουν τις ανάγκες των μεσαίων επιχειρήσεων αφορούν συνήθως συγκεκριμένες λύσεις με περιορισμένο εύρος λειτουργικότητας οι οποίες μπορούν να προσαρμοστούν σε περιορισμένο βαθμό στις ειδικές ανάγκες της επιχείρησης. Οι χωριστές αγορές για λύσεις FMS και HR μπορούν να διακριθούν επίσης και στο εσωτερικό της μεσαίας αγοράς λογισμικών δεδομένου ότι οι λειτουργικότητες FMS και HR για τις μεσαίες επιχειρήσεις δεν είναι υποκαταστήσιμες από την πλευρά της ζήτησης είτε μεταξύ τους, είτε με άλλες λειτουργικότητες που αφορούν άλλα θέματα (CRM, SCM κ.λπ.). Επιπλέον, η Επιτροπή έχει ενδείξεις για το ότι οι εφαρμογές λογισμικού για τις μικρές επιχειρήσεις καλύπτουν μόνο τις βασικές ανάγκες μιας επιχείρησης με ενιαία οργανωτική δομή.
- (28) Σε κάθε περίπτωση, η ακριβής οροδότηση της σχετικής αγοράς προϊόντων λύσεων HR και FMS για τις μεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις μπορεί να παραμείνει ανοικτή δεδομένου ότι η πράξη δεν οδηγεί σε ανησυχίες ως προς τον ανταγωνισμό βάσει οποιουδήποτε από αυτούς τους ορισμούς της αγοράς.

Γεωγραφική εμβέλεια των σχετικών αγορών

- (29) Η έρευνα της αγοράς έδειξε ότι η γεωγραφική εμβέλεια των αγορών για λύσεις αιχμής HR και FMS για μεγάλες και πολύπλοκες επιχειρήσεις είναι παγκόσμια. Οι περισσότεροι από τους πελάτες αυτούς δέχονται προσφορές για λύσεις EAS από πωλητές που είναι εγκατεστημένοι στον ΕΟΧ, τις ΗΠΑ και άλλες περιοχές του κόσμου ανεξάρτητα από τη γεωγραφική περιοχή όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε επίσης τα στοιχεία σχετικά με τις προσφορές που υπέβαλε η Oracle μετά την ακρόαση για να εξετάσει αν η συμπεριφορά της Oracle διαφέρει ανάλογα με τη γεωγραφική θέση της προσφοράς. Τα στοιχεία δεν δείχνουν να διαφέρει η μέση έκπτωση που προσφέρεται στον ΕΟΧ από αυτή που προσφέρεται στις ΗΠΑ ή στον υπόλοιπο κόσμο. Η Επιτροπή κατέληξε συνεπώς στο συμπέρασμα ότι οι αγορές για λύσεις αιχμής HR και FMS είναι παγκόσμιες ως προς την εμβέλειά τους.
- (30) Σε ό,τι αφορά την αγορά λύσεων FMS και HR για μεσαίες επιχειρήσεις, η γεωγραφική εμβέλεια των αγορών αυτών δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τον ΕΟΧ. Ωστόσο, η ακριβής οροθέτησή της μπορεί να παραμείνει ανοικτή.

IV. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**A. Μεριδία αγορών**

- (31) Ο υπολογισμός των μεριδίων αγοράς αποδείχθηκε ιδιαίτερα δύσκολος για τις σχετικές αγορές, δεδομένου ότι ούτε οι μελέτες για την αγορά ούτε τα ενεχόμενα μέρη διέδταν κατανομή των εσόδων των πωλητών ανάλογα με την κατάταξη της αγοράς (αγορά για μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις) και οι πωλητές δεν ταξινομούν συνήθως του πελάτες τους ανάλογα με τον όγκο των εσόδων τους ή τον αριθμό των υπαλλήλων τους. Συνεπώς, η Επιτροπή προσπάθησε να αντικατοπτρίσει την ισχύ των πωλητών βάσει των συνολικών εσόδων τους όπως αναφέρονται στις εκθέσεις, ανεξάρτητα από το αν τα έσοδα αυτά πραγματοποιούνται από μεγάλες ή μεσαίες επιχειρήσεις. Τα μερίδια αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα:

	(%)	
Συνολικά έσοδα από πωλήσεις αδειών το 2002 σε ολόκληρο τον κόσμο	FMS	HR
Oracle	16	13,5
PeopleSoft	9	30
JD Edwards	3	2,5
Oracle/PeopleSoft/JD Edwards combined	28	46
SAP	51	40
Lawson	4	9
Intenia	1,5	1,5
IFS	0,5	1
QAD	1	—
Microsoft MBS	14	2,5

Πηγή: Gartner, ERP Market Experiences Further Decline: Market Statistics, 2002, published 2003.

- (32) Δεδομένης της περιορισμένης σημασίας τους για τη σχετική αγορά, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τα μερίδια αυτά μόνο σαν ένδειξη της σχετικής ισχύος των διαφόρων πωλητών στις αγορές. Τα μερίδια δείχνουν ότι η Oracle, η PeopleSoft (περιλαμβανομένης της JD Edwards) και η SAP είναι οι κυριότεροι παράγοντες τόσο στην αγορά FMS όσο και στην αγορά HR και ότι το μερίδιο για τους άλλους παράγοντες εκτιμάται μεταξύ 10 και 15 %. Η SAP εξακολουθεί να ηγείται της αγοράς προ του συνδυασμού Oracle/PeopleSoft για τα FMS, ενώ ο συνδυασμός Oracle/PeopleSoft προηγείται για τα HR.

B. Δημιουργία δεσπόζουσας θέσης με συνέπεια την ουσιώδη νόθευση του ανταγωνισμού*Λύσεις ή λογισμικά αιχμής HR και FMS**1) Μη συντονισμένα αποτελέσματα*

- (33) Στην κοινοποίηση των αιτιάσεων, η Επιτροπή βάσιζε τις ανησυχίες της εν μέρει στο ότι για μια σημαντική ομάδα πελατών θα υπήρχε ουσιαστικά ένας μόνος προμηθευτής μετά την πράξη. Η ανησυχία αυτή βασιζόταν σε ορισμό της αγοράς η οποία μετά τη συγκέντρωση θα αποτελεί το μόνο από την Oracle και την SAP. Η ομάδα με περιορισμένη επιλογή μετά τη συγκέντρωση αποτελείται, μεταξύ άλλων, από τους πελάτες που δεν θεωρούν το ένα από τα δύο προϊόντα κατάλληλο για τις ανάγκες τους, τους πελάτες που προτιμούν να λειτουργούν το λογισμικό τους με βάση δεδομένων⁽¹⁾ εκτός Oracle, τους πελάτες που επιθυμούν να τερματίσουν της σχέση τους με έναν από τους δύο, τους πελάτες που προκειμένου να αποφύγουν την εξάρτηση από έναν προμηθευτή, προτιμούν να αγοράζουν το λογισμικό τους FMS και HR από δυο διαφορετικούς προμηθευτές και τους πελάτες που προτιμούν να μην χρησιμοποιούν τον ίδιο προμηθευτή για το λογισμικό και τις βάσεις δεδομένων.
- (34) Βάσει των συμπερασμάτων σχετικά με τον ορισμό της αγοράς, η Επιτροπή δεν επιμένει πλέον στα προκαταρκτικά της συμπεράσματα σύμφωνα με τα οποία ο συγκεκριμένος όμιλος πελατών θα αντιμετώπιζε έλλειψη επιλογής de facto μετά τη συγκέντρωση.
- (35) Προκειμένου να αξιολογηθεί αν η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση θα οδηγούσε σε μη συντονισμένες επιπτώσεις, η Επιτροπή πραγματοποίησε ορισμένους υπολογισμούς για καθεμία από τις βάσεις δεδομένων: μία βάση από την PeopleSoft, μία από την Oracle που καταρτίστηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και δύο από τις βάσεις της Oracle από τη διαδικασία στην αμερικανική δική. Σκοπός ήταν να ερευνηθεί σε ποιο βαθμό η ανταγωνιστική κατάσταση μιας συγκεκριμένης προσφοράς (με βάση τον αριθμό των προσφορών στον τελικό γύρο) επηρέαζε τις εκπτώσεις που πρόσφερε ο εν λόγω προμηθευτής (δηλαδή η PeopleSoft στη βάση της PeopleSoft και η Oracle στη βάση της Oracle).

(¹) Τα λογισμικά EAS της Oracle λειτουργούν μόνο με βάσεις δεδομένων της Oracle, ενώ της PeopleSoft και της SAP λειτουργούν και με άλλες βάσεις δεδομένων.

- (36) Γενικά, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι υπήρχε ισχυρή διασύνδεση μεταξύ της σημασίας της αγοράς και της προτεινόμενης έκπτωσης. Οι αγορές που έτειναν να περιλαμβάνουν υψηλές τιμές οδηγούσαν συνήθως και σε σημαντικές εκπτώσεις. Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι σε ορισμένους υπολογισμούς όπου δεν λαμβανόταν υπόψη η συσχέτιση μεταξύ του μεγέθους της προσφοράς και της έκπτωσης, οι ανταγωνιστές φαίνεται να επηρεάζονταν ως προς τη συμπεριφορά τους σχετικά με τις εκπτώσεις που πρόσφεραν. Η αρχική διαπίστωση που αναφερόταν στην κοινοποίηση των αιτιάσεων βασιζόταν σε έναν τέτοιο υπολογισμό. Αφού όμως ληφθεί υπόψη το μέγεθος της προσφοράς, ο αριθμός των προμηθευτών στον τελικό γύρο δεν οδηγούσε πλέον σε τέτοιες επιδράσεις.
- (37) Το γεγονός ότι ο αριθμός και η ταυτότητα των ανταγωνιστών σε μια συγκεκριμένη προσφορά δεν φαίνεται να επηρεάζει τη συμπεριφορά της επιχείρησης δεν αρκεί για να αποδειχθεί ότι η συγκέντρωση δεν επηρεάζει αρνητικά τους πελάτες. Μπορεί να υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους οι επιδράσεις αυτές δεν εμφανίζονται στα στοιχεία σχετικά με τις προσφορές. Βάσει των διαθέσιμων πληροφοριών, δεν είναι δυνατόν να εξαχθούν τελικά συμπεράσματα για το ποιοι λόγοι είναι πλέον αντιπροσωπευτικοί. Ωστόσο, δεν είναι απαραίτητο για την Επιτροπή να καταλήξει σε συμπέρασμα ως προς το θέμα αυτό, δεδομένου ότι είναι σαφές ότι η έλλειψη ουσιώδους ανταγωνιστικού αποτελέσματος στη συμπεριφορά της Oracle καθιστά τα στοιχεία για τις προσφορές ακατάλληλα ώστε να χρησιμοποιηθούν ως καθοριστική απόδειξη για αντανταγωνιστικό αποτέλεσμα της συγκέντρωσης.
- 2) Συντονισμένα αποτελέσματα
- (38) Στην κοινοποίηση των αιτιάσεων, η Επιτροπή βάσιζε τις ανησυχίες της και στη διαπίστωση ότι, πέρα από τα μη συντονισμένα αποτελέσματα, οι δύο απομείνοντες παράγοντες θα ήταν σε θέση να αμβλύνουν ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό συντονίζοντας την ανταγωνιστική τους συμπεριφορά. Η θεωρία του συντονισμού βασιζόταν στον ορισμό της αγοράς που μετά τη συγκέντρωση θα αποτελείτο μόνο από την Oracle και την SAP και ιδιαίτερα στα συμμετρικά μερίδια αγοράς της οντότητας Oracle/PeopleSoft και της SAP και σε μια σειρά κινήτρων για τις δύο επιχειρήσεις λόγω του γεγονότος ότι η SAP είναι μακράν ο μεγαλύτερος μεταπωλητής βάσεων δεδομένων της Oracle. Η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι οι ακόλουθες παράμετροι θα διευκόλυναν την έγκριση μιας κοινής πολιτικής: κατανομή των πελατών στο πλαίσιο ενός δυσοπλίου, μείωση του ανταγωνισμού μέσω των τιμών και συνεννόηση ενόψει της επιβράδυνσης της πρόσθεσης συμπληρωματικών λειτουργικότητων και της βελτίωσης των προϊόντων.
- (39) Βάσει των συμπερασμάτων σχετικά με τον ορισμό της αγοράς, η Επιτροπή δεν μπορεί να συμπεράνει ότι η συγκέντρωση θα οδηγούσε σε συλλογική δεσπόζουσα θέση της οντότητας Oracle/PeopleSoft και της SAP αναφορικά με τα συντονισμένα αποτελέσματα.
- (40) Σε μια αγορά στην οποία —πέρα από την Oracle, PeopleSoft και την SAP— είναι παρόντες ως πωλητές εφαρμογών αιχμής FMS και HR και η Lawson, η Intentionia, η IFS, η QAD και η Microsoft, φαίνεται δύσκολο να υποστηριχθεί ότι οι εν λόγω παράγοντες θα κατέληγαν σε συνεννόηση σχετικά με τις προαναφερθείσες παραμέτρους. Ιδιαίτερα, η κατανομή των πελατών δεν θα ήταν δυνατή λόγω της μεγαλύτερης ομάδας των πιθανών πωλητών τέτοιων λογισμικών. Η μεγαλύτερη ομάδα πωλητών περιορίζει επίσης τη διαφάνεια στην αγορά και καθιστά δυσκολότερα τα αντίποινα. Επιπλέον, τα μερίδια αγοράς των παραγόντων δεν είναι συμμετρικά. Οι πωλητές εκτός της Oracle, της PeopleSoft και της SAP είναι σημαντικά μικρότεροι στις σχετικές αγορές. Δεν έχουν παρόμοιες διαρθρωτικές σχέσεις όπως η SAP και η Oracle στον χώρο των βάσεων δεδομένων. Η μεταπώληση βάσεων δεδομένων της Oracle από τη Lawson φαίνεται να είναι περιθωριακή σε σχέση με την πώληση βάσεων δεδομένων της Oracle από την SAP, ενώ η Microsoft σε κάθε περίπτωση, χρησιμοποιεί δικές της βάσεις δεδομένων για τα προϊόντα της ERP.
- (41) Επίσης, η Επιτροπή δεν μπορεί να συμπεράνει ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συντονισμό μόνο της οντότητας Oracle/PeopleSoft και της SAP. Οι υπόλοιποι πωλητές που αναφέρονται στο κεφάλαιο για τον ορισμό της αγοράς —η Lawson, η Intentionia, η IFS, η QAD και η Microsoft— φαίνεται να αποτελούν κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις δεδομένου ότι τα στοιχεία της Επιτροπής και τα στοιχεία που υπέβαλε η Oracle μετά την προφορική ακρόαση (για τελευταία φορά στις 27 Σεπτεμβρίου 2004) δείχνουν ότι οι εν λόγω πωλητές κέρδισαν διαγωνισμούς για λογισμικά στις σχετικές αγορές. Συνεπώς, ο συντονισμός της ανταγωνιστικής συμπεριφοράς της οντότητας Oracle/PeopleSoft και της SAP δεν θα μπορούσε να είναι επιτυχής.
- Λύσεις ή λογισμικά HR και FMS για μεσαίες επιχειρήσεις*
- (42) Σχετικά με τις αγορές λογισμικών HR και FMS για τις μεσαίες επιχειρήσεις, δραστηριοποιούνται σημαντικά περισσότεροι παράγοντες απ' ό,τι στις αγορές για λύσεις αιχμής HR και FMS. Οι προμηθευτές για τις μεσαίες επιχειρήσεις περιλαμβάνουν την Oracle, την PeopleSoft, την SAP, τη Lawson, την Intentionia, την IFS, την QAD, τη Microsoft MBS, αλλά και τις Sage, την SSA Baan, την Unit4 Agresso (FMS και HR), τη Hyperion, τη Systems Union ή «Sun Systems» (μόνο FMS), την Kronos, την Ultimate, τη Midland, τη Meta4 και τη Rebus (μόνο HR). Δεν διατίθενται μερίδια αγοράς για τις εφαρμογές για μεσαίες επιχειρήσεις. Ωστόσο, τα συνολικά έσοδα για το 2002 (βάσει εκδόσεων αναλυτών) δείχνουν ότι, σε παγκόσμια βάση, η SAP παραμένει ο ισχυρότερος παράγοντας στην αγορά FMS, και την ακολουθεί η οντότητα Oracle/PeopleSoft. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες είναι η Sage, η Microsoft MBS, η Hyperion, η Systems Union και η Lawson. Για την αγορά λύσεων HR για μεσαίες επιχειρήσεις, ισχυρότερος παράγοντας είναι η οντότητα Oracle και PeopleSoft και ακολουθείται από κοντά από τη SAP. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες στην αγορά HR είναι η Kronos, η Lawson, η Sage και η Microsoft MBS.

- (43) Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η επίδραση της πράξης δημιουργεί ίσως ακόμη λιγότερους λόγους ανησυχίας βάσει των συνολικών εσόδων που αναφέρουν οι αναλυτές το 2002 για την Ευρώπη. Η θέση της SAP φαίνεται να είναι ισχυρότερη στην Ευρώπη απ' ό,τι σε παγκόσμια κλίμακα, τόσο στην αγορά FMS όσο και στην αγορά HR, ενώ η θέση της οντότητας Oracle/PeopleSoft φαίνεται να είναι ασθενέστερη. Πολυάριθμοι άλλοι πωλητές συνιστούν ανταγωνιστικό περιορισμό για τα μέρη που προβαίνουν στη συγκέντρωση στην ευρωπαϊκή αγορά τόσο για το λογισμικό HR όσο και για το λογισμικό FMS για μεσαίες επιχειρήσεις.
- (44) Λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης ισχύος της νέας οντότητας Oracle/PeopleSoft στην αγορά εφαρμογών HR και FMS που αγοράζουν οι μεσαίες επιχειρήσεις καθώς και των πολυάριθμων άλλων παραγόντων που είναι παρόντες στις αγορές αυτές, μπορεί να αποκλειστεί ότι η πράξη συν-

επάγεται προβλήματα ανταγωνισμού στις αγορές εφαρμογών HR και FMS για μεσαίες επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τον ακριβή ορισμό των εν λόγω αγορών.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (45) Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η προτεινόμενη συγκέντρωση δεν θα δημιουργήσει ή ενισχύσει ενιαία ή συλλογική δεσπόζουσα θέση στις αγορές για λύσεις αιχμής HR και FMS και σε ό,τι αφορά τα λογισμικά HR και FMS για μεσαίες επιχειρήσεις. Συνεπώς, η Επιτροπή κηρύσσει τη συγκέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά και τη συμφωνία για τον ΕΟΧ, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 και το άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων και το άρθρο 57 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.